

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗИТКУ РЕГІОНУ

*В.М.Ганганов, кандидат сільськогосподарських наук, доцент
А.В.Дробітько, кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Миколаївський державний аграрний університет*

Інноваційний характер світової економіки визначає необхідність відповідних змін у розвитку економіки регіонів України. Важливим завданням є всебічна активізація інноваційної діяльності на рівні окремих підприємств, тому що сучасна ситуація викликає значне занепокоєння.

Инновационный характер мировой экономики определяет необходимость соответствующих изменений в развитии экономики регионов Украины. Важной задачей является всесторонняя активизация инновационной деятельности на уровне отдельных предприятий, так как современная ситуация вызывает значительное беспокойство.

Вступ. Глобалізація світової економіки та інноваційний характер її розвитку в сучасних умовах визначають необхідність відповідних змін у розвитку економіки України. Таким першочерговим завданням є трансформація моделі економічного зростання (перехід до інноваційного типу розвитку) і зміна характеру розвитку — з мобілізаційного на революційний з урахуванням глобальних змін на міжнародному ринку.

Основна частина. Інноваційний тип економіки передбачає визначення пріоритетів розвитку держави і регіонів, створення необхідних умов їх забезпечення — реформування відносин власності і системи управління в інноваційній сфері, стимулювання розвитку підприємництва, перехід до ринкового механізму регулювання економічних відносин. Не менш важливим завданням є всебічна активізація інноваційної діяльності на рівні окремих сільськогосподарських підприємств.

За міжнародними стандартами інновація — це кінцевий результат інноваційної діяльності, що знайшов втілення у вигляді нового або вдосконаленого продукту, впровадженого на ринку, нового або вдосконаленого технологічного процесу, що використо-

ується в практичній діяльності або в новому підході до соціальних послуг.

Регіональна аграрна науково-технічна політика — це система економічних, фінансових, торговельних та правових відносин між виробниками даної продукції та її споживачами, яка покликана за принципами конкурентоспроможності забезпечити збалансований попит і пропозицію шляхом створення й розвитку посередницької сфери впровадження та встановлення науково обґрунтованої системи ціноутворення на наукову продукцію та послуги щодо її впровадження, системи оподаткування, фінансування та кредитування підприємств пачкової сфери, а також пов'язаних з нею ринкових структур.

Ринок науково-технічної продукції має свою організаційну структуру і свій власний економічний механізм функціонування, поєднання яких забезпечує взаємний інтерес як виробників, так і споживачів наукової продукції в АПК. Основними умовами, необхідними для формування ринку науково-технічної продукції, є наявність достатньої кількості конкуруючих виробників даної продукції; повна свобода діяльності наукових установ з максимальним врахуванням потреб виробництва, маркетингової діяльності, агросервісного обслуговування: взаємний інтерес у виробника та споживача наукової продукції: організація тимчасових та основних спеціальних ринкових структур (бірж, аукціонів, виставок тощо): належний рівень матеріально-технічного забезпечення наукових та впроваджувальних формувань: організація рекламної та пропагандистської діяльності пачкових досягнень та конкретної наукової продукції; наявність дієвого економічного механізму функціонування ринку науково-технічної продукції (ціноутворення, оподаткування, фінансування).

Слід мати на увазі й те, що постійно змінюється структура споживачів наукової продукції. Якщо раніше науково-технічна продукція користувалась попитом в основному у спеціалістів органів управління (обласні, районні ланки управління АПК), які й давали рекомендації керівникам підприємств, то в даний час така продукція має попит безпосередньо у керівників новостворених агрофор-

мувань, фермерів, орендарів, садово-городніх товариств, особистих підсобних господарств, а керівники та спеціалісти різних ланок управління через створені інформаційно-консультаційні (дорадчі) служби є посередниками у впровадженні НТП. Це значною мірою змінює вимоги до якості наукової продукції, яка повинна бути простою і дохідливою і гарантувати отримання позитивного економічного ефекту. Проте слід мати на увазі так звану “проміжну” наукову продукцію, яка не використовується безпосередньо у впровадженні, але може бути необхідна при тих чи інших впроваджувальних наукових розробках. Мова йде про серйозні фундаментальні дослідження, які повинні безпосередньо фінансуватись державою. Місцеві органи влади повинні фахово оцінювати ті розробки, які необхідно фінансувати сьогодні, через рік, два, три і т.д. До бюджетних можуть належати і консультаційні центри, служби впровадження в областях, районах, які разом із аналітичними службами АПК регіону будуть працювати на впровадження науки у виробництво. Безумовно, впровадження інновацій у виробництво вимагає врахування інвестиційного рейтингу регіонів.

Негативною особливістю в Україні є недостатній рівень державної підтримки інноваційного розвитку аграрного сектора, хоча деякі кроки в цьому напрямку було здійснено. Свого часу було утворено Державний інноваційний фонд України, однак значної активізації інноваційної діяльності так і не сталося. Сучасний інвестиційний ринок України характеризується гострою нестачею фінансових ресурсів і відсутністю практичного досвіду ефективного застосовування відомих у світовій практиці методів фінансування інновацій.

У більшості країн світу основними джерелами фінансування інноваційної діяльності є бюджетні кошти і прибуток. В Україні розраховувати на значне бюджетне фінансування інноваційної діяльності не доводиться. Державні кошти використовуються в основному на фінансування фундаментальних наукових досліджень, державних наукових програм з пріоритетних напрямків розвитку науки і техніки, на дотації науково-дослідним організаціям та вищим навчальним закладам, а також на матеріальну підтримку

наукових працівників, включаючи стипендії видатним ученим, докторам, аспірантам тощо.

Вихід сільськогосподарських товаровиробників Миколаївської області на відповідний рівень якості і конкурентоспроможності продукції, нарощування експортного потенціалу неможливий без розроблення та впровадження новітніх технологій, освоєння на їх базі виробництва принципово нових видів наукоємної продукції.

Перспективними напрямками інноваційного розвитку в регіоні можуть бути наступні:

- створення лізингових компаній;
- створення технопаркових структур - об'єднань підприємств, що розробляють, виробляють і реалізують інноваційні продукти. В Івано-Франківську створено технопарк при Національному технічному університеті нафти і газу;
- створення бази даних підприємств агропромислового комплексу;
- фінансова підтримка, здійснення сприятливої кредитної, податкової та митної політики у сфері інноваційної діяльності;
- забезпечення взаємодії науки, освіти, виробництва, фінансово-кредитної сфери у розвитку інноваційної діяльності. Залучення до розроблення та впровадження інноваційних проєктів студентства та науково-викладацького складу;
- підготовка кадрів у сфері інноваційної діяльності.

Провідниками науково-технічної політики регіону повинні стати і кооперативні об'єднання фермерів та інших виробників сільськогосподарської продукції.

Основним Концептуальним положенням розвитку фермерських господарств є необхідність формування господарств товарного типу, розширення обсягів виробництва більш інтенсивних культур, розвиток тваринництва, створення нових господарств та розширення площ землекористування до оптимальних розмірів, підвищення ефективності діяльності і збільшення їх внеску в кінцеві результати роботи АПК області.

Головною метою дорадчих служб повинно стати підвищення ефективності використання наявних трудових, матеріальних та фі-

нансових ресурсів в сільському господарстві, допомога у налагодженні та підтриманні взаємозв'язків між сільськими товаровиробниками, науковими та навчальними закладами, державними органами управління.

Дорадча діяльність в аграрній сфері покликана сприяти розвитку ринкової економіки в сільському господарстві, підвищенню рівня доходів та покращенню рівня добробуту сільського населення специфічними заходами: шляхом підвищення знань сільських товаровиробників і сільського населення та сприяння у прийнятті ними обґрунтованих економічних рішень. Основними формами реалізації дорадчої діяльності є навчання сільськогосподарських виробників та сільського населення для підвищення рівня їх знань та практичних навичок, безпосереднє консультування, демонстраційні покази та інформаційне забезпечення.

У різних організаційно-правових формах дорадчі служби вже давно існують майже в 120 країнах світу. У Європейській хартії розвитку сільської місцевості Рада Європи визначила, що таке дорадництво є основним елементом системи сільськогосподарських знань, до якої належать навчання та дослідження.

Основними завданнями дорадчої діяльності на сьогоднішньому етапі розвитку аграрного сектору економіки є:

- підвищення рівня знань і вдосконалення практичних навичок прибуткового ведення господарства суб'єктів господарювання, які діють у сільській місцевості, та сільського населення в умовах ринкової економіки;
- надання суб'єктам господарювання, які діють у сільській місцевості, та сільському населенню дорадчих послуг з питань економіки, технології, управління, маркетингу, обліку, права тощо;
- надання дорадчих послуг органам виконавчої влади та місцевого самоврядування з питань підготовки та реалізації планів соціально-економічного розвитку, формування громадянського суспільства;
- поширення та впровадження у виробництво сучасних технологій, новітніх досягнень науки й техніки;

- сприяння розвитку несільськогосподарського підприємництва в сільській місцевості, у тому числі сільського зеленого туризму, зайнятості сільського населення тощо;
- робота з сільською молоддю, ініціювання та реалізація молодіжних програм.

Висновки. Загальнодержавний рівень означеної проблеми зумовлює обов'язковість централізованого бюджетного фінансування у поєднанні з виділенням коштів місцевих бюджетів. Важливим фактором успішного здійснення заходів є залучення коштів підприємств, установ та організацій різних форм власності та фізичних осіб.

ЛІТЕРАТУРА

1. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства (організації): Навчальний посібник / За редакцією Сіваченка І.Ю. - К. ЦУЛ, 2003. - 186с.
2. Долішній М.І., Топіха В.І., Булюк В.В., Романова В.А. Ринок продовольства України в аспектах СОТ. - Миколаїв: МДАУ, 2006. - 221с.
3. Сільське господарство України: криза та відновлення/ За ред. Стефана фон Крамона-Таубадея, Сергія Дем'яненка, Арніма Куна. - К.: КНЕУ, 2004. - 207с.